Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Bréfa- og málasafn Benedikts Sveinssonar 1899-1943, 3. hluti

Bjarni Benediktsson – Benedikt Sveinsson – Alþingi – P. J. Torfason – Þjóðarbanki Íslands – Slys á sjó – Bjargráðanefnd – Sveinbjörn Egilsson – Dýrðarmálin – Jóhannes Ólafsson Hafþórsstöðum – Tollar – Símamál – Þórshöfn – Kópasker – Fánamálið – S. Briem – Fiskiþing – Sambandslögin – Júlíus Hafstein – Þingeyjarsýsla – Brennisteinsnámur – Þeystareikir – Reykjahlíð – Kröfla – Leirhnjúkur

Tekið af vef Borgarskjalasafnsins

bjarnibenediktsson.is

Einkaskjalasafn nr. 360
Benediktarskjöl
Askja 5-10, Örk 3

©Borgarskjalasafn Reykjavíkur

~~Búsetu~~

Fimm ára búsetan.

—

Brot úr framsögurræðu Benedikts Sveinssonar um stjórnarskrármálið við 2. umræðu í neðri deild.

—

Allsherjarnefndin hefir klofnað um kosningarréttarákvæðin í 29. gr. stjórnarskrárfrumvarpsins, enginefndarálitið ber með sér og vil eg skýra þann skoðanamun frá sjónarmiði meiri hlutans nokkru gjörr en gert er í nefndarálitinu og jafnframt rifja upp helztu atriði, sem þar eru tekin fram.

Fyrst vil eg víkja að þeim ramma misskilningi, sem mjög bryddir á manna á meðal og rækilega hefir verið studdur og áréttur í sumum blöðum hér, að breytingartillaga meiri hlutans: 5 ára búsetuskilyrði fyrir kosningarétti í stjórnarskránni sé eitthvert nýmæli, sé breyting frá því sem er og uppátæki nýjungagjarna þingmanna, sem sumum blöðum hafa verið að kenna einum og öðrum. — Í þessu birtist furðumikil fáfræði, þar sem 5 ára búsetuskilyrðið stendur í núgildandi stjórnarskrá. Ákvæðið var fyrst tekið upp í stjórnarskrárfrv. ~~sem~~ í efri deild 1911 af stjórnarskrárnefndinni þar, allri í einu hljóði og hefi eg ekki séð, að það hafi valdið neinum andmælum í þinginu.

Ákvæði þetta var síðan tekið óbreytt upp í stjórnar-

Einkaeintak Einars Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

skráfrv. það, sem vér þrír þingmenn bárum fram í n.d. 1913. Setti það þá engum mótstöðum. Báðir flokkar studdu það jöfnum höndum og engin röddheyrðist á móti því. Var svo ákveðið í lög í stjórnarskipunarlögunum 19. júní 1915.

Þar var fyrsti í sambandslaganefndinni í fyrra, að dönsku fulltrúarnir hreyfðu því, að afnema orðin mismun þann, sem nú er í stjórnarskránni á kosningarrétti, en skilyrðin fyrir kosningarrétti, sem hér um ræðir, eru þeim kunnugir, þau, að annaðhvort þarf maðurinn að vera fæddur á Íslandi, eða hafa verið hér búsettur síðustu 5 árin áður en kosning fer fram.

Þessi ákvæði þótti dönsku fulltrúunum koma í bága við jafnréttisákvæðið í 6. gr. sambandslaganna, þar sem búsetuskilyrðið ~~var ek~~ náði ekki til Íslendinga.

Aðstaðningar sambandslaganna áttuðust, að nema burtu báðum 5 ára skilyrðin, samkvæmt sambandslögunum, og var þar eitt meðal annars er þeir byggðu á mótstöðu sína gegn lögunum.

En þessu var algerlega neitað af öllum forsvarsmönnum sambandslaganna í báðum deildum þingsins, í nefndarálitum meiri hlutans og ræðum framsögumanna og annara, sem til máls tóku. Staðhæfðu þeir og leiddu rök að, að eins mætti afnná þann mismun, sem dönsku fulltrúarnir töldu vera, með því að láta 5 ára búsetuna ná til allra jafnt, hvort sem faðir væri á Íslandi eða ekki. Var því meira að leggja heitið á, að sú breyting skyldi á þessu verði gerð, af ~~sjálfum sér~~ öðrum ástæðum [illegible]

hér í deildinni og hefir hann nú sýnt, að hann fylgdi máli og hefir ekki gengit á bak orða sinna.

Sambandslagafrumvarpið var því (bent) stampykt af þingina í fyrra með þeim skilningi, því forordi og þeim áskilnaði, svo skyldi breytt hér um fyrirþreindan „mismun á konungarétti", sem meiri hlutinn mælir nú fram með.

Sama var medal kjósanda utan þings. Því var haldið fast fram í ræðu og riti af fylgismönnum sambandslaga, að svo skyldu úr þessu ráðið, sem meiri hlutinn leggur til og er engum vafi á því, að þessi skilningur og þetta forord hefir ráðið mjög miklu um fylgi málsins medal kjósanda í landinu.

Allir geta því séð, hve ófugt og fráleitt það er, að breyta meirihlutanum um, at hann sé á bera hér fram nýmæli.

Hér er ekki um nýmæli að ræða frá öðrum en stjórninni, er nú fellir bæðu skilyrðin niður úr frumvarpi sínu. Er þetta undarlegt tiltæki af stjórninni og hafði þjóðin sízt búist við slíku. Vænti hún þess þvert á móti, að staðið yrði við það, sem sagt var, í sambandi við sambandslögin og þau studd með. Býst ekki við, að þar yrði látið sitja við orð tóm, heldur látið koma til framkvæmda nú þegar og munki þjóðin þykjast harla gráð leikin, ef slíkur réttarspillir næði nú fram at ganga.

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar e. Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Stjórnin telur fatningarréttinn einkitan sem skilyrði fyrir konungsvaldi hér þess at varna ákrifum aðvífandi manna og ber það fyrir sig, at slikt skilyrði sé ~~haft~~ hvörgi í öðrum löndum. Ef hér stæði einn á, sem í öðrum fullvalda ríkjum, þá mundum vér og telja fatningarréttinn einkeitan. – En – því miður, hér í landi stendur alveg sérstaklega á, alt annan veg en í flestum eða öllum öðrum fjöðlöndum. Vér erum í sambandi vit annað lanstum fjölmennara ríki og borgarar þess ríkis eiga at njóta at öllu sama réttar hér í landi sem íslenzkir ríkisborgarar. Af þessu leiðir at trygging sú, er fatningarréttur veitir, er ekki slík hér á landi sem í öðrum löndum; tryggingin hverfur algerlega gagnvart dönum. Því er þat með öllu ólíkt vænilegt varnar-ráðstafan, at finna ára búsetu-skilyrtit haldi áfram at standa í stjórnarskránni; Íslendinga sem Dana? með þeirri einni breyting, at þat nái hér allra gagnt. – Konungsrétturinn felur í sér svo mikit vald til afskipta og umráta í landinu, at ~~meira~~ ~~[illegible]~~ ~~hafa~~ um lengra í þvíat af hl engra mála getur komit, at veita þegnum annars ríkis ~~meira~~ greitari aðgang at honum en þegar er ortit, láta um meir undan sýna um þann rétt, sem Íslendingar ætti einir með at fara í sínu landi. Meiri hlutinn fór með enga móli gengit at slíku, réttarbótinni telur þat óverjandi gagnvart kjósendum landsins og alþýði hinni íslenzku þjóð.

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Hverzvegna er stjórnin að taka upp þetta nýmæli?

Engi hefir nokkur einasta völd heyrt á nokkrum einasta þingmálafundi í landinu, eða annars staðar, sem óskaði eftir því. Efki hefir stjórnin ~~hefir~~ óskað eftir því. Hér hefir nýmæli stjórnarinnar alls ekkert fylgi. – Jafnvel minni hlutinn, sem fylgir forsetiráðherra, vill breyta stjórnarfrumvarpinu í þessu efni. Hann telur, að biðsetutíminn megi ekki styttri vera en tvö ár, og vill auk þess, að þeim lengja hann fram úr því, hvenær sem ástæða virðist til þess. Hann kvaðst fúr að lengja hann fram úr 6 árum, ef þörf þyki. – Þetta sýnir ljóslega, að minni hlutinn er all-fjarlægur forsetiráðh. í þessu og þykir óheppilegt í stj.frv. óhafandi. En hvernig vill minni hl. þá vera að breyta þessu atriði fyrir því, sem nú er í lögum? Meiri hlutinn sér alls enga minstu ástæðu til þess.

Því er haldið fram til málsbóta, að þetta sé tíðkanlegt víð Dani. En svo er víst um frágang forsetiráðherrans, en tilögur minni hlutans eru þar tríbentar. En hvað sem því líður, þá virðist stjórn og þingi meiri vandi á höndum við Íslendinga sjálfa, að efna við þá gefin loforð og geta hagsmuna þeirra og helgustu réttinda, ~~þeirra~~ heldur en að þoka þeim til hliðar fyrir hagsmunum einstaklinga ~~og~~ annar þjóðar.

Minni hl. hefir reynt að ~~þora~~ leita rök að því, að Íslands búsetan sé óþörf. Er sú megin-ástæða hans, að líklar líkur sé til, að Danir fari að fjölmenna hingað. Um það atriði ~~vil~~ og skýrskota til nefndarálitsins. Þarf eigi annað en nefnda fossa-iðnað, járnbrautarþjóðveg, forkvíðar, verzlun o.s.frv. til þess minna á verkefnin ~~fyrir~~ handa þeim hér í landi. Er þarf kæmi, á fyrir stjórnarráðinu

Property of the Árni Magnússon Institute for Icelandic Studies

6/

vantaði aðeins hersluumunum, að þeir væri byrjaðir á slíkum stórfyrirtækjum hér, fossavirkjun og járnbrautarfyrirtækjum — mundu jafnvel þegar hafa verið byrjaðir ef ekki hefði strandað á leyfi á meiri hluta alþingis.

Minni hlutinn telur það at óliklegra, at Danir fjölmenni hingað þar sem þeir fái nú nýtt eirgrúm sutur á bóginn og munu þeir snúa framkvæmd sinni þangat.

Þetta virðist meiri hl. ógætt. Hann telur hættuna einmitt meiri vegna Danmarkar-aukans. Danir taka þar fullbyggt, þéttbýlt, þrautræktað land, ~~sem ekki getur tekið eins~~ sem ekki getur tekið við miðflutningi þeirra. En Dönum bætist þar mikið fjölmenni. Suðurfótar eru öðuleir framkvæmdamenn, engir eftirbátar annara Dana. Þessi öflugu Danska fjöðrarnar hlýtur at fylgja þróttleg vakning til nýrra dáða og framkvæmda. Og vari þá ekki óðlilegt, at þeir leitaði helzt þangað, er þeir telja verkefni sín og þeir hafa tryggt sér opnað gátt og ólundnað hendur, en þat er á Íslandi. Hætta er þó auðsýnlega vaxandi.

Minni hlutinn er og ekki allskostar ugglaust um þegna málstat sinn, þó at hann, en þykist þó telja hafa varið fyrir meðan sigur hann heimilar at lengja mep búsetuskilyrðit met einfaldum lögum. Telur hann þá aðferð fljótfærni ef ~~óþarfi að halda~~ til komi, heldur en at breyta stjórnarskránni, ef lengja þurfi tímann fram úr 5 árum.

En hér mætti nú spyrja þá, sem þykjast ríða á, við tambardosjöðrina, hvort Dönum mundi ~~þykja~~ þá verða geðfeldara at breytt yrði um búsetuskilyrðin þeim í óhag, er þeir fara at verða hér fjölmennir, straumurinn byrjaður, áhugum í algleymingi at leita hingað, heldur en ~~nú~~ nú, at óbreytt standi ákvæði stjórnarskrárinnar meðan þeir eru hér fáir og áður en straumurinn er hafinn? — Allir sjá, at ~~þetta er ógætt vitnisburð~~ minni hlutinn lýsir hér, í ógætis, þeirri ótrú á íslenzku mannfélagi

7/ Danir situr heita á ráðgjafarnefndina hér fullkriðin af þegar fara átti að ríða fjölmennan flokk þeirra þingmenn réttindum.

Minni hlutinn telur full-borgið yfirráðum Íslendinga í landinu, þótt ekki séð strangari skilyrði sett um kosningarétt, en hann ákveður. Býst hann við, að umstreymi útlendinga verði svo hverfandi lítið. En fyrir þessa vanta allar sannanir og sönnunarskyldan hvílir hér á þeim, sem berjast vilja útlendingum í hag. Vér höfum lítt sennilegar líkur að ~~þ~~ auknum innflutningi. Svo er á það at líta, hve Íslendinga er fámennir í kjósendur eirar 30 þúsundir og er þjóðfélag vort því viðkvæmara en öll önnur fyrir útlendu ádrepni. ~~Vér vitum~~ Tilvilnlega fáir menn, mitt í við ~~fólks~~ snampjölda nágrannaþjóðanna, þyrfti at flytjast hér þess at ná hér áhrifum hér. Vér verðum því at gæta þess vel, eigi útlendingar vaxi oss eigi yfir höfuð hér í landinu. Þetta á ekki skylt við neina einiloknarstefnu, einir sumir blekkingamenn hafa verið at tönlast á. Slikt er einungis reyk, sem þyrlat er up hér þess at villa almenningi sýn. Það er alt annat, at vilja tryggja sem best réttindi og hagsmuni landsmanna hitt, at útiloka öll erlend áhrif á íslenzkt þjóðlíf. – Skilyrðin er látið standa í stjórnarskránni hér þess at ~~fyrirbyggja~~ afsa því at þekkingarlausir útlendingar geti ráðið of-mikla í þjóðmálum vorum. Er samanlagt ekki hér of mikils ætlast, þótt þeir verði at dvelja hér 5 ár hér þess at kynnast landsháttum og þjóðlíttum, áður en þeir standi hér fullt jafnréttháir landsmönnum hér þess at ráða yfir vorum ástkæra landi.

Landsbókasafn Íslands – Þjóðarbókhlöðu © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

~~Enfe. sepe mimi kl.~~

Mimi kl. minnir 5 ára búsetunni það til forátta, að hún komi hart niður á þeim Íslendingum, sem búsettir hafi verið erlendis og slept hér búsetu. ~~Sepe hann~~, Hefði það verið látið kliggja óspart, að sambandslaga-andstæðingar hafi tekið það ókost á sambandslögunum í fyrra, að ~~þeirra vegna mundi þau~~ ~~kynna~~ mundu leiða af sér þessa réttarskerðing Íslendinga, sem látið ~~hefa~~ landsvist og sest að erlendis. – Vér sambandslaga-andstæðingar erum enn um sömu skoðanar. Teljum þetta baga löndum vorum erlendis. Hefðum vér kosið sambandslögin öðru vísi, enda reynduum at fá þeim breytt. En oss tókst það ekki. Þessvegna verður ekki komist hjá afdrifum laganna, en ~~þau verða ekki~~ ~~Ísa~~ betra er það, að ákvæðin komi niður á nokkrum einstaklingum þjóðar vorrar, heldur en ~~þau sem~~ öll þjóðin sé sett í hættu.

Annar þerst andstæðingum vorum tæplega að beyta oss um hverflyndi í þessu atriði, því að þegar vér bentum á það í fyrra, að samb. lögin kæmi hér í bága við rétt landa vorra erlendis, þá gerðu flestir lítið úr því og hegðuðust ~~sig~~ jafnvel þau orð úr fleiri átt en einni hér í deildinni, að þeir menn ~~sem~~ ~~setti~~ ekki betra skilið, sem „brugðist hefði trygð við land sitt", en að fá að doka dálítið eftir kaskningarsetti, ~~af~~ þeir kæmi heim aftur. En nú ~~er~~ virðist hjartalagið ~~orðið~~ orðið annað, – að því er uppi er látið.

Þá hefir mimi kl. sagt, að dani mundu venta þess – og ~~þá~~ ekki af ástæðulausu, þar sem stjórnarskrárfr. var lagt fyrir þá í ráðgjafarnefndinni, – at ekki yrði sett fekari búsetuskilyrði en „þörf krefðist", en á hvað bögum mundu setta sig við þá breytingu síðanna, þegar þeir fóri at streyma í landið. – Eg mintist áðan á þetta síðara atriði og benti á, hversu það væri fjarstætt öllum líkum og sanni, at þeim þetti ákvæðit því líkt, þeim þótti líkt sem á þeirra þjóðerni, hvað getur varla verið mimi kl. ábyrðarmál.

Bókasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarbókasafn Reykjavíkur

9/

En að því er kemur til ráðgjafarnefndarinnar, þá er
það ~~eða~~ getgáta ein eða hugboð mínum hlutum, að henni,
eða danska hlutanum af henni, miðlaði bisetaskilyrðið, eða
hann mun verða fyrir vonbrigðum. Og enn fjarlægara er að
~~ætla~~ tala um „gabb" við Dani í þessu sambandi. – Hinn verður
ekki neitað, að það væri beint gabb við íslenzka kjós-
endur, íslenzku þjóðina, eftir yfirlýsingarnar á
sambandsmálinu í fyrra, ef forsætisráðherranum
tekist að koma frumvarpi sínu óbreyttu ~~gegnum~~ fram. En
þegar orða er um konungsvald á Íslandi, verður að hafa hag Íslands einungis fyrir augum,
en ekki ímyndaðar getgátur utanríkis-pólitíkinni. Ráðinar þykir mér nú eigi að fara að gera meira
en lítið úr þessari ráðgjafarnefnd. ~~Er~~ Í fyrra var hún
af sambandslagamönnum hér í þinginu kölluð „barnagull"
og sagt, að hún mundi brátt trénast upp á íhlutun
sinni um mál vor, ef tilögur hennar væri ekki teknar
til greina. En nú á að snúa öllu við. Þótt ekkert liggi
fyrir frá nefndinni, þá á að geta sér til um vilja hennar
og breyta eftir því! Samkvæmt þessu ólag má þá
engu breyta í stjórnarfrumvörpum, er leyfið hafa fyrir
nefndinni, nema víst sé, að danska nefndarmönnunum
falli breytingin í geð. Grundvöll að slíkri stjórnmála-
venju leyfi mínir hlutir, ef hann fengi sitt fram.
Og sem er hans geð, þótt hann fái því ekki
framgengt.

~~Allt á~~ Það er auglýst, hvert stefnir um vald alþingis
ef slíku fær fram. ~~Skarfsvið þess fæ þá~~ Fer það þá
heldur (ekki) að fara saman kríarnar og kemur þá að því,
sem sagt var í fyrra um tilræðan Dana með þess-
ari sömu nefnd, ~~ef hún~~ ef sú venja yrði þegar hafin
á fyrsta þinginu að samþykkja það eitt, – óbreytt, – sem
~~vinstjórnar~~ nefndin hefði fjallað um og fengið því í
hendur. Þá væri lagleg af stað farið á fyrsta
Alþingi hins viðurkenda fullvalda ríkis á Í-
landi!

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Annars höfum vér ~~þýzkir oss~~ ~~ekk~~ órétt rök fyrir því, að ~~þýðkunnastu~~ það er sitt hvor að stjórnmálamenn í Danmörku telji brúðsetuskilyrði fyrir konungarétti nokkra fjarstæða eða óbilgirni. Hefir meiri hluturinn í því sambandi leyft sér at benda á ritgerð eftir dr. Emil Berlin í tímaritinu „Det nye Nord". Getur doktorinn þar ekki dulist skoðun sína, ~~í þessu~~ um þetta efni, þótt aldrei hafi hann talinn verið mikill Íslandsvinur. En um þetta ~~fyrir~~ keyrir skoðun hans alveg heim við skoðun meiri hlutans. Hann er að ræða um sameiginlegan ríkisborgararétt á öllum Norðurlöndum. Leiðir hann rök að því, hve hættulegt sé fyrir smáþjóð að gera fullkomin jafnréttissamning við sér stærri nágrannaþjóð og nefnir í því sambandi Dani og Þjóðverja. Mætti af því ráða, hversu hyggilega honum þykir Íslendingum hafa farið í samningunum í fyrra. Og sameiginlegan ríkisborgara-rétt meðal Norðurlandaþjóðanna sjálfra telur hann óhyggilegan og lítt framkvæmanlegan, því að þjóðirnar munu þá neyðast til að verjast hver annari með ~~skilyrðum~~ löngu búsetuskilyrði fyrir konungarétti, jafnvel 10–25 árum. Dregur hann á það, að Íslendingum kynni nauðsyn á að verða á að grípa til slíkra úrræða til þess að verða ekki með öllu ofurliði bornir í landi sínu, ef hin Norðurlöndin, Suðþjóð og Noregur, fengi þar samskonar réttindi sem Danir.

Þessi danski stjórnmálamaður telur því langa búsetuskilyrði löglegt og framkvæmanlegt – og jafnvel lífsnauðsynlegt.

Sjálfur minni hluturinn er ekki fjarri þessu þegar hið Kastanna kemur, því að hann klykkir út með því í nefndarálíti sínu, að honum þykir 5 ára búsetuskilyrðið eigi „fullörugg trygging" gegn dönskum áhrifum á íslit mála vorra, og kvaðst því vilja bíða svo um, at tefjast meðan lengja búsetuna fram úr 5 árum, ef þurfa þykir!!

Hér telur minni hluturinn skynsamlegast að bera um seglin og hefja nýja sókn. Hér er hann alt í einu orðinn svo lafhræddur við Dani, að honum þykir ekki „fullörugg trygging" gegn þeim að bíða eftir stjórnarskrárbreytingu til þess at lengja búsetuna, jafnvel fram úr 5 árum, heldur at þat verði gert í einum sviþ með einföldum lögum.

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

11/

Þat lagi nærri at ætla, at minni hlutinn yfæri hér með tóm látalæti, eða væri at gera at gamni sínu, – svo þverófugt kemur þetta vit aðra röksemdaleiðslu hans. Mun einhverjum þykja broslegt, er minni hlutinn gerist svona háðslegur, og þykist ~~eða ívna~~ standa mun betur á verði fyrir rétt landsins heldur en meiri hlutinn.

En þetta fyrirlitna vottur er engan. Ef nauðsynlegt reynist at lengja bríetaskilgrtið, sem vel má vera, þá er ekki loku fyrir skotið, at þat verði gert, þótt meiri hlutinn ráði nú, – eins og minni hl. virðist gefa í skyn. Vandinn er sá einn, at gera breyting á þessu atriði í stjórnarskránni.

Munurinn er sá, at meiri hlutinn vill láta svo mikilvægt atriði vera háð breyting á stjórnskipulagsháttum, borið undir kjósendur landsins, sem hverk annat stjórnarskráatriði, en ekki háð einræði eins sérstaks alþingis, sem þá gæti breytt því á bak við kjósendur, – enda mætti þá vera at bríetaskilgrtið stæði ekki á stoðugri og sjá alls, hve óviðurkvæmilegt væri at hringla með þat ýmislega, eftir því, hversu þing kynni at vera skipað í hverk sinn.

Ekki væri sú skipan málsins, sem minni hlutinn ræðr hér til, álitlegri fyrir dani, ef nokkurk mark mætti taka á ~~þessari sífustu orðum~~ því, at þessi sitaða röksemd hans væri borin fram í alvöru.

Þegar þessa er gætt, er þat því næsta einkennilegt, er eitt blað hér hefir lagst á móti marznefndri tillögu meiri hlutans sakir þess, at hann vilji fara með mál þetta bak við kjósendur. Sennilega er þetta prentvilla (Einar Arnórsson: Eða fáfræðivilla), því at þat er ekki meiri hlutinn, heldar minni hlutinn, sem vill fara með þetta á bak við kjósendur.

Eða hvervegna ætti þeim at vera hugþekkara at láta ákvæði, sem stæði í einföldum lögum heldar en stjórnarskrá, – nema þá af því, at þeim væri hagra at þá breytt einföldu lögunum sér í hag.

Meiri hlutinn heldar fast við þat, sem höfuðatriði í þessari deilu, at almenna skilyrði fyrir kosningarrétti sé eitt af nokkrum grundvallar-atriðum stjórnarskipulagsins. Ríkisþingi hvorki heima né á stjórnarskránni. Þegar af ástæðu þeirri hann eigi gera komu hér máli at breyta [illegible] einföldum lögum.

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

12/

Sum blöðin hafa verið að ætlaðir þeir, að sjó atriði veri mi í stjórnarskrárfr., sem „breyta mætti með lögum". Fjarlægt veri að bæta búsetuatriðinu við sem þar attunda.

Loks vil eg taka þat skýrt fram, at hér er ekki um búsetuskilyrðið eitt at ræða. Þat er aðeins sem eitt angi af limalöngu toé. Hér kemur fram stefnumunur í sjálfstæðismálinu þjóðarinnar, sem á sér djúpar rætur í sögu undanfarinna arabilo, og er enda nú, er lagaríkur, og skiftir hinni hér eftir sem hingat til í andviga flokka; hina minnihlutinn sjái at sér í tíma og hætti þvi sitt. Hér er um þat at ræða, hvort þegar eigi at hefja undanhald í sjálfstæðismálunum, hopa til baka frá þvi sem áunnist hefir, eða hafa í fullu fóré og sækja fram til óruggara og traustara sjálfstæðis.

Þat vón margra unnvini í fyrra, þegar deilan var um sambandslögin, at mjög veri komið undir framkvæmd laganna og hversu Íslendingar kynni at halda á rétti sínum næsta árin. Meiri hlutinn kannast við þetta og vill láta þat áþannast, at hann ætlar hvergi at láta undan síga. Vil eg lesa nokkur ort úr nefndarálíti hans til stjórnings og greiðingar. Þar segir svo:

„Loks vill meiri hlutinn láta þess getið, at sambandslögin hafi eigi verið samþykt í þvi skyni, at Íslendingar ætlaði láta nokkuð undan þakast um rétt sinn frá þvi, sem þar er áskeðið, heldur sé einsætt at neyta réttinda sinna samkvæmt þeim hér í landi svo sem fremst má, og heldur styrkja en veikja, hvenær sem tækifæri gefst. Þau spor viljum vér marka þegar á þessu fyrsta þingi, sem hátt er, eftir at breyting er orðin á sambandinu."

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Breytingatillögur
við
frumvarp til danskt-íslenzkra sambandslaga.
Flutningsmaður: Benedikt Sveinsson.

1. Við 6. gr. – Greinin orðist svo:

Íslenzkir ríkisborgarar og danskir ríkisborgarar skulu að engu leyti setja óhagkvæmari kjörum hverir í annars ríki, en ríkisborgarar nokkurs annars lands eru þar veittir.

Slíkt hið sama gildir um afurðir og afrakstur ~~rík~~ beggja ríkjanna.

2. ~~V~~ Við 7. gr. – Greinin orðist svo:

Danmörk fer með utanríkismál Íslands í umboði þess þar til Ísland gerir þar á aðra skipan.

Þar til ~~sama~~ Ísland gerir aðra skipan ~~skal~~ má íslenzka stjórnin skipa eftir tillögum íslenzku stjórnarinnar og í samráði við hana trúnaðarmann í utanríkisráðuneyti Danmörku til þess að starfa að íslenzkum málum.

Nú er einhverstaðar enginn sendiherra eða sendiræðismaður og ~~má~~ má þá skipa hann ~~sa~~ að tillögum íslenzku stjórnarinnar og í samráði við hana, enda greiði Ísland kostnaðinn.

Á ~~sama~~ hátt má ~~skal~~ skipa ráðunauta með þekkingu á íslenzkum högum við sendisveitir og ræðismannsembætti þau, sem nú eru. Ef stjórn Íslands kýs að senda úr landi sendimann á sinn kostnað til þess að semja um sérstök íslenzk málefni, má það verða í samráði við utanríkisráðherra Dana.

[Samningar þeir, sem þegar eru gerðir milli Danmerkur og annara ríkja og birtir eru, gilda og fyrir Ísland að því leyti, sem þeir varða þat.] Ríkjasamningar þeir, sem Danmörk gerir ~~leyti~~ at ~~sambandslög~~ ~~þessi hafa nú staðfestingu~~, skuldbinda ekki Ísland nema ~~samþykki~~ með samþykki íslenzkra stjórnarvalda.

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

í stað 13. og 14. gr. komi svofeld grein, er verður 13. gr.

3. ~~Í stað Við 14. gr. Greinin orðist svo:~~

Ríkissjóður Danmerkur greiðir landssjóði Íslands eitt skipti fyrir öll 2 000 000 króna.

4. 16. grein falli burt.

Greinatalan ~~gr.~~ breytist samkvæmt því.

~~Greinin orðist svo~~

5. Við 18. gr., sem verður 16. grein.

Aftan af greininni falli:

Til þess að ályktun þessi sé gild er áskilið. Til enda greinarinnar.

6. Við 20. grein:

í stað: 1. desember 1918 komi:

1 desember 1920

~~1 desember 1919~~. ~~1. janúar 1921~~.

álvetur

og ~~setur~~ hvor þjóðin um sig ~~reglur hvorar~~ hvor skipaðgerðirnar setur um atkvæðagreiðslu sína.

og reglur

og þar með ~~fullnaðarskilnaðar~~ fullkomin málefna-skilnaðar milli landa af undanskildum ~~konungssambandi einu~~ bandi einu.

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Benedikt Sveinsson.
(Bjargráðanefndin).

S L Y S Á S J Ó

1 9 1 4 - 1 9 2 5 = 12 ár.

-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-

Samkvæmt ákvörðun nefndar þeirrar, sem kosin var á aðalfundi Fiskifjelags Íslands 14. febr. 1925 til að athuga bjargráð o. fl., er eftirfylgjandi skýrsla dregin saman af:

S V E I N B I R N I E G I L S O N

1 9 2 5.

Árið 1913 drukkna 90 menn íslenzkir og 13 útlendir hjer við land.

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Skiptapar og slys.

1 9 1 4.

5. febr.	Fórst vjelbátur úr Vestmannaeyjum	5 menn drukkna.		Sjá "ÆGIR"
s.d.	Af vjelbát í Sandgerði	1 "	"	
10. s.m.	Fórst bátur úr Ólafsvík	9 "	"	
14. marz	Druknar frá Stokkseyri	1 "	"	
9.apríl	Fórst vjelb.frá Borgarnesi	5 "	"	
4.maí	Mann tók út af botnvörpungi	1 "	"	
5.júní	Fórst bátur úr Helgafellssveit	2 "	"	
6. sm.	" " " Sandi	4 "	"	
um7. s.m.	" þilsk."Gunnar"frá Ísafirði	10 "	"	
10. s.m.	Deyr háseti við árekstur	1 "	"	
25. s.m.	" " af bruna í Stykkish.	1 "	"	
23.júlí	Fórst bátur frá Kálfshamarsvík	5 "	"	
14.ágúst	Druknar maður á Ísafirði	1 "	"	
27. s.m.	"Skúli fógeti"fórst á tundurd.	4 "	"' 14 bls.119	
22. sept.	Við skip á Hjalteyri	1 "	"	
29. s.m.	Fórst bátur úr Bolungarvík	5 "	"	
nóv.	" vjelb.frá Seyðisfirði	4 "	"'15 bls.11.	
		Samtals 60.		

1 9 1 5.

5.jan.	Af skipi milli New Y.og Danm.	1 maður ferst		
14.s.m.	Ferst vjelb.úr Vestmannaeyjum	5 "	" '15 bls.	9
6.apríl	Af báti við Vestmannaeyjar	1 "	"	
8. s.m.	Ferst bátur úr Grindavík	10 "	" '15 "	58
29. s.m.	Af báti á Skjálfanda	2 "	"	
11.júní	Ferst bátur frá Norðfirði	4 "	"' 15 "	92
21.ágúst	" " " Hvallátrum	4 "	"'	
10.sept.	" " " Fljótum	2 "	"	
27.nóv.	Farast 2 b.úr Bol.vík,1 úr Aðalv.	27 "	"' 15 "	159
	Flyt	56		

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

	Fluttir	56	Sjá "ÆGIR"
15. des.	Af báti frá Sandi	3	
	Samtals	59.	

1 9 1 6.

6.jan.	Vjelb. úr Vestmannaeyjum	4	
12.febr.	" undan Garðskaga	2	1916 bls. 31
13.marz	Af báti í Vestmannaeyjum	1	
14. s.m.	Af vjelb. í Reykjavík (af slysi)	1	
23. s.m.	Hvelfdi bát v/Landeyjasand	1	
27. s.m.	Vjelb.frá Vatnsl.str. férst	7	1916 " 58
s.d.	Af öðrum bátum tók út	2	1916 " 97
2.apríl	Af slysi á bethvörpung	1	
8. s.m.	Af vjelb.í Vestm.eyjum (2 bjarg.)	3	
s.d.	" " Stokkseyri (fjell útb.)	1	
19.s.m.	" " Hafnarf. sömul.	1	
22.s.m.	Férst vjelb. frá Ísafirði	9	1916 " 59
maí	Af vjelb. í Rvík	1	
28.ágúst	Af bryggju á Ísafirði	1	
22.sept.	Férst bátur af Norðfirði	5	
4. nóv.	" " frá Bryggju (1 bjarg.)	3	
20.s.m.	Af báti undan Jökli	2	
27.s.m.	Férst bátur frá Höskuldsey	4	
	Samtals	49.	

1 9 1 7.

12.jan.	Fjell maðr útb.af báti á Eyrarb.	1
16. s.m.	Á höfninni í Vestmannaeyjum	1
3.febr.	Férst vjelb. frá Stokkseyri	4
24.marz	Á Látrum	1
27.okt.	Útaf Kellaf. í Strandas.	4
okt.	Ferst vjelb. úr Rvík	7
	Færeyskt fiskiskip m/ísl.mönnum	6

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

	Fluttir	24
27. nóv.	Ferst bátur úr Garði (1 bjargast)	2
5.des.	Á Reykjavíkurhöfn	1
	Samtals	27.

1 9 1 8.

3.jan.	Af vjelb. í Vestmannaeyjum	1
22.febr.	Vjelbátur úr Njarðvíkum	4
3.marz	" vjelb. úr Vestmannaeyjum	9
11.s.m.	Fjell út af vjelb. í Hafnarfirði	1
20.s.m.	" " " " í Hnífsdal	1
5.apr.	Férst bátur úr Ólafsvík	9
7.s.m.	2 bátar af Akranesi	5
19.júní	Af bryggju á Siglufirði	1
10.júlí	Á Reykjavíkurhöfn	1
8.ágúst	Á Akureyrarpolli	1
17.okt.	Við setningu í Ólafsvík deyja 2 menn	
18. s.m.	Férst bátur á Skerjafirði	4
	Samtals	37.

Hinn nýji slysatryggingarsjóður tekur til starfa á miðju ári 1918 og greiðir það ár í dánarbætur Kr. 10.300.-

1 9 1 9.

21.jan.	Vjelb. frá Sandgerði	5
7.sm.	Róðrarbátur úr Eyrarsveit (7 á)	5
5.s.m.	Bátur úr Vestmannaeyjum	5
s.d.	Varð undir vjelb.á Eyrarb.og dó 1 maðr.	
12.marz	Tók mann út af togara fyrir sunnan land	1
s.m.	Af vjelbát í Vestmannaeyjum	1
27.apr.	Rotast skipstj. á "Portland"	1
12.maí	Við Grandagarðinn í Rvík	1
23.júní	Af vjelbát í Hafnarfirði	1
	Flyt	20

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

		Flutt 20	Sjá "ÆGIR"
3. okt.	Vjelb. við Dalatanga	4	
s.d.	" frá Norðfirði	4	
5. des.	Á Reykjavíkurhöfn	1	
		Samtals 29.	

Dánarbætur 1919 Kr. 54.330.

1 9 2 0.

7.jan.	Vjelb. úr Reykjavík	4
jan.	Af skipinu "Muninn"	1
Febr.	Vjelb. frá Vestmannaeyjum	5
s.m.	Kutter "Valtýr" frá Reykjavík	29
2.marz	Bátur frá Vestmannaeyjum	4
29.s.m.	" " Rvk.	2
s.d.	Af "Jóni Forseta"	1
6.apr.	Á Eyrarbakka	2
21.s.m.	Frá Vík í Mýrdal	2
s.m.	Af slysi á togara	1
7.maí	Á Þingeyrarhöfn	2
22.s.m.	Af vjelbát í Vestmannaeyjum	1
26.maí	Á Þingeyrarhöfn	1
s.d.	Á Vestmannaeyjahöfn	1
17.sept.	Af ísl.togara í Skotlandi	1
s.m.	Við hafnargarð í Reykjavík	1
nóv.	Af vjelsk. "Svala"	1
des.	Á Seyðisfirði vestra	2
	Samtals	61.

Dánarbætur 1920 Kr. 88.000.-

1 9 2 1.

6.jan.	Af vjelsk. "Emma" í Skógarnesi	1
20.s.m.	Á Seyðisfirði eystra	1
	Flyt	2

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

	Fluttir	2	Sjá "ÆGIR"
20.jan.	Af m/s. "Svala"	1	
4.febr.	Við hafnargarð í Reykjavík	1	
9.s.m.	Vjelb. við Keilisnes	5	
15.s.m.	Af vjelb. í Sandgerði	1	
22.s.m.	Milli Hnífsdals og Ísafjarðar	3	
s.d.	Á Alftafirði	2	
26.s.m.	Við hafnargarð í Reykjavík	1	
1.apr.	Af "Gullfoss" á Steingrímsfirði	1	
maí	Férst "Dýri" frá Þingeyri	10	
15.júní	Af "Sterling" fyrir austan	1	
ág.	Bátur frá Belungarvík	4	
21.sept.	Vjelbátur frá Önundarfirði	4	
31.okt.	Af m/s. "Svala"	1	
s.d.	Vjelbátur frá Reykjavík ferst	3	
31.des.	Af "Ingólfi Arnarsyni" í Rvk	2	
	Samtals	42.	

Dánarbætur 1921 Kr. 60.000.

1 9 2 2.

2.jan.	Af "Gullfoss"	1	
20.s.m.	Við bryggju í Reykjavík	1	
11.febr.	m/b. "Njáll" Rvk.	5	
s.d.	" "Hera" af Akranesi	6	
s.d.	Af m/b. "Ása" úr Hafnarfirði	2	
s.d.	" " "Gunnar Hámundarsen"	1	
3.marz	Maður á "Seagull" slasast og deyr	1	1922 bls. 36
9. s.m.	Af skipi austan fjalls	3	
24.s.m.	Ferst m/s."Talisman" af Akureyri	9	(3 kól til bana)
s.d.	Skip frá Flatey missir út 1 mann	1	
	Flyt	30	

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

	Fluttir	30	Sjá "ÆGIR"
17. apríl	Ferst m/b. af Stokkseyri	7	1922 bls.56
s.d.	Bátur úr Álftaveri	1	
9.marz	M/b. "Ása" úr Hafnarf. ferst v/Stafnes	6	1922 bls.36
21.s.m.	Druknar maður á Eyrarbakka	1	
28.s.m.	Af "Express" frá Flatey	1	
18.apríl	Fiskib. frá Hafnarfirði ferst	3	
13. s.m.	Af vjelb. frá Ísafirði	1	
13.maí	Ferst vjelb."Hvessingur"frá Ísafirði	9	1922 bls.68
s.d.	" " "Samson" " Sigluf.	7	"
s.d.	" "Aldan" " Akureyri	15	"
s.d.	" "Marianna" " "	12	"
9.sept.	Af "Björgvin" Rvík	1	
	Samtals	94 (plus 3)	

Dánarbætur 1922 Kr.195.200.-

1 9 2 3.

Jan. 14.	M/b. "Óskar" við Hafnargarð Rvík	2	
s.d.	Við tilraun til að bjarga bátum á Sandi	5	1923 bls. 20
26 .jan.	Við "Sirius" í Vestm.eyjum	1	
4.febr.	Bát frá Álftafirði berst á	3	
15. s.m.	Sökk vjelb. í Vestmannaeyjum	4	
22. s.m.	Af "Sverri" á Reykjavíkurhöfn	1	1923 bls. 20
s.m.	Frá Skutulsey	1	
31.marz	Ferst vjelb.nálægt Melgraseyri	3	
27.apríl	Á Breiðafirði	2	
4.maí	Af Róbert á Akureyri	1	1923 bls. 85
25.júlí	Af pramma á Rauðarárvík	1	
11.s.m.	Af "Geir Goða" við Jökul	1	
s.d.	Af vjelb. frá Dalvík	1	
20.ág.	Ferst bátur frá Langanesi	4	
	Flyt	30	

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

	Fluttir	30	Sjá "ÆGIR"
28.ágúst	Druknar maður í Vestmannaeyjum	1	
s.d.	" " á Önundarfirði	1	
3.sept.	Mótorb. frá Siglufirði	4	
11.s.m.	" " Bolungarvík ferst	4	
27. s.m.	Hvarf sjómaður í Reykjavík	1	
2.nóv.	Fórst bátur frá Norðfirði	2	
6.s.m.	" vjelb. úr Bolungarvík	5	
19.s.m.	Við að bjarga bát á Borgarfirði eystra	2	
29.s.m.	" vjelb. eystra	8	
17.des.	Af botnv. "Maí"	1	
s.m.	Fórst bátur frá Hofsós	4	
	Samtals	63.	

Dánarbætur 1923 Kr.111.600.-

1 9 2 4.

28.jan.	M/b. "Bliki" frá Stykkishólmi	7	1924 bls.	39
19.apr.	" "Seyðfirðingur" frá Sf.	8	" "	64
20.ágúst	Af heyflutn.bát milli Eyja og lands	2	" "	172
27.sept.	Af m/b. "Elín" úr Hafnarfirði	1	" "	172
s.d.	M/b. "Rask" frá Ísafirði	15	" "	172
s.d.	Drukna 2 menn við Kinnarfjöll	2		
29.okt.	Í Ólafsvík	3		
s.d.	Af botnv. "Skallagrímur"	1		
30.s.m.	" m/b. "Hegri" úr Borgarnesi	2		
s.d.	Við að leggja bát á Þórshöfn	3		
16.des.	Læknisbátur Vestmannaeyjum	8	" "	205
s.d.	Bátur frá Sauðárkrók	2	" "	210
17.s.m.	M/b. "Njörður" frá Ísafirði	11	" "	210
s.d.	" "Leifur" " s.st.	12	" "	210
maí	Ól. Ísleifsson dr. af "Skúla fógeta"	1		
	Samtals	78.		
3/4.apr.24.	Færeyskur kutter "Anna" v/Staðarberg	15.	" "	64.

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

1 9 2 5.

7. febr.	Ferst m/b. "Selveig" úr Hafnarf.	6
s.d.	" b/v. "Leifur Heppni"	32
s.d.	" " "Field Marshal Robertson"	29 og 6 Engl.
s.d.	Frá Gullfossi	1
s.d.	Ferst m/b. "Oddur" af Reyðarfirði	7
27. júlí	Skipstj.af "Svava" Sf. druknar	1
1.ágúst	Datt maður út af "Blaahvalen"	1
19. s.m.	Fór maður í vjel "Gylfa" Ísaf.	1
27. s.m.	Datt maður út af "Emma" Ve.	1
	Samtals	79.

Frá því þessi skýrsla byrjar 5.febr.1914 hafa druknað 678 menn til 27. ág. á nál. 12 árum (ca 56 á ári). Dánarbætur frá 1. júlí 1918 til ársloka 1923 nema Kr. 519.430. Óuppgert enn fyrir 1924.

Viðbætur um slys.

1914,23.marz	Drukna 2 menn á Patreksfirði	2
13.júlí	Brennur norkst skip á Siglufirði	1
18. s.m.	Druknar maður á Akureyri	1
26. s.n.	Á leirunum út af Eyjafj.botni	2
1917,22.febr.	Férst Rússn. skip við Þorlákshöfn	4
marz	Af dönsku skipi við Meðalland	2
1919,12.apríl	Farast margir í snjóflóði	
sept.	Drukna 2 menn í kaupst.ferð á Arng.eyri	2
1923, jan.	Ferst danskt skip við Knarrarnes	6
1921, 1.febr.	" enskr togari við Straumnes, Patreksf.	15?
5.marz	" " " " Hænuvík	3
1923, 14.jan.	Af enskum togara v/Vesturland	1
28. apríl	Rotast Færeyingur á Reykjavíkurhöfn	1
1920,21.ág.	Str.dönsk skonnorta v/Vík	3
	Samtals	43.

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

S K I P S T R Ö N D.

Árin 1879-1883 str. 42 skip, 1884-1888 str.55 skip, 1889-1893 str.35 skip,
" 1894-1898 " 50 " 1899-1903 " 55 ". Á 25 ára tímabili samt 237 strönd. Þaraf við Reykjanes og Faxaflóa 43, á Norðurströnd landsins 59, á Austurströnd landsins 33, á Suðurströnd landsins 55, Hérfin á rúmsjo 47 samtals 237.

2016 menn hafa komist lífs af frá þessum ströndum, en fjöldi einnig druknað og slasast. Mestu strönd við Hrísey 11.sept 1884 eða 14 skip.

Árin 1881-1885 drukna 363 karlm., 1886-1890 dr.360 karlm.
" 1891-1895 " 272 " 1896-1900 " 378 "
" 1901-1905 " 265 " 1906-1910 " 353 "

Samtals árin 1881-1910 1991.

Árið 1887 dr.120 menn, 1897 dr.123 og 1906 dr.123. Þessi 3 ár eru hin alverstu.

Tala skipverja á veiðiskipunum:

	Þilsk.	bátar
1901	2054	2560
1906	2180	2538
1907	2138	2494
1908	1837	2407
1909	1769	?

Talan 2054 er meðaltal áranna frá 1901 - 1905. Einsog töl urnar sýna fer tala skipverja lækkandi og tekur mikið stökk 1908-09,kemur það af því, að kutterar eru þá farnir að ganga úr sjer og togaraveiðar að byrja, auk þess að mótorbátar fara að ryðja sjer til rúms.

1912 fórst kutter "Geir" (Sig.Þórðarson) á rúmsjó og með því 27 menn. Láta þeir eftir sig 14-15 ekkjur og um 60 börn. Í marz á sömu vertí tók 5 menn út af "Langanesinu" og 1 af "Haffara".

14.apríl s. á. drukna 14 menn við ásiglingu franskrar skonnortu, en í hana komast 12 menn, sömu nótt fórst vjelbátur frá Vestmannaeyjum með 6 mönnum.

1914 voru mótorbátar á svæðinu frá Hafnarfirði til Stokkseyrar 51 að tölu og þá í Vestmannaeyjum 59 og sýnir það hve fljótt þessir

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

bátar ryðja sjer til rúms. Árið 1917 voru mótorbátar á öllu landinu um 650 og þótt þeim í byrjun hafi verið lýst sem öruggum fleytum, hefir reynslan sýnt annað, en það hefir borið minna á manntjóni, þótt það í raun rjettri sje engu minna en áður var. Kemur það til af því, að þegar t. d. kutter fórst, þá druknuðu í einu milli 20 og 30 manns, en fariat mótorbátur er aðeins um 6-7 að ræða og þarf þvix 3-4 báta, sem farast með öllu til þess að vega á móti einum kutter sem fórst. Þeir voru stundum nefndir manndrápsbellar, en það nafn áttur þeir eigi skilið, hafi þeir orðið það, munu þær orsakir hafa verið, sem smíði og gæði skipanna stóðust ekki.

Jeg vil vísa til greinar um skipakaup í septemberblaði "Ægis" 1925 og bið nefndarmenn að athuga þá grein. Jeg hefi á nokkrum stöðum vísað í "Ægir" sem flytur nákvæmara um slys en hjer er gert.

Dóm get jeg hvergi lagt á slysin og af hverju þau xx stafi, það er aðeins hægt að grafa það upp undireins eftir slíka viðburði, þarsem dómari og sjódómsmenn leggja sig fram til þess að komast að hinu sanna og rjetta. Eftir mörg ár er slíkt ómögulegt.

Reykjavík í september 1925.

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur